

Nr 242.

Av herr **Reuterskiöld**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående försäljning av rusdrycker m. m.

Kungl. Maj:ts proposition nr 242 ger anledning till åtskilliga erinringar, även om den i stort sett betecknar ett framsteg. Några sådana erinringar synas mig böra föranleda ändring i vissa delar av den föreslagna författningen.

Rent formellt synes tiden vara inne att utbyta den äldre, men numera felaktiga beteckningen *förordning* mot den riktigare *lag*. Så länge författningen i fråga sammanhänge med beskattningsspörsmål, var »förordning» det fullt riktiga namnet, men icke numera när detta förhållande sedan länge upphört och dessutom genom 1933 års grundlagsändring av RO § 40, som uppdelades i två moment av vilka det förra avser bevillnings- och skatteförordningar, men det senare lagfrågor, klart angivits att frågor om alkoholhaltiga varor i alla andra fall än mom. 1 avser äro lagfrågor. Det i propositionen framlagda förslaget fordrar för sitt antagande båda kamrarnas beslut och Konungens samtycke, men däremot, såsom innehållet ger vid handen, icke den i övrigt i RF § 87 föreskrivna behandling. Då alla dylika författningar av större betydelse numera kallas lag, synas fullgoda skäl föreligga att använda denna benämning även på denna författning, vilken är lag.

Lagen torde böra benämnas *starkdryckslag* och icke »rusdryckslag». Uttrycket »starka drycker» är det äldre och riktigare och förekommer t. o. m. i 1917 års förordning på ett par ställen (§ 34: 3 och § 59: 3), där det dock måhända är avsett att omfatta mera än uttrycket »rusdrycker», ehuru en dylik avsikt knappast därigenom kunnat förverkligas; samma uttryck återfinnes emellertid även i propositionens kap. 4 § 10 och kap. 5 § 8 — då är den i 1917 års förordning § 34: 8 liksom i föreliggande förslags kap. 4 § 3 brukade benämningen »alkoholhaltiga drycker» mera ägnad för ett dylikt syftes vinnande. Om det skall vara någon mening med beteckningen »rusdrycker» såsom sammanfattning av vad i författningen kännetecknas som dels vin, dels spritdrycker, måste beteckningen omfatta alla slag av starka drycker och icke lämna några sådana utanför regleringen, men då är det också riktigare att använda ett uttryck, som icke leder tanken allenast på sådana drycker, som måste verka på dylikt sätt, d. v. s. utgöra starka drycker. »Rusdryck» är efter vanlig uppfattning blott ett slag av starka drycker — trots de legala beteckningarna. Denna benämning borde därför också genomgående införas i lagen i stället för den nu brukade »rusdrycker».

Avfattningen av § 10: 2 i kap. 3 innebär en given förbättring vid jämförelse med texten i 1917 års förordning § 17: 5, men ifrågasätts kan om ej uttrycket

»grunden för förbud mot utskänkning till viss person» kan komma att i praxis snedvridas på liknande sätt som skett i fråga om § 17: 5 i 1917 års förordning. Särskilt orden »viss person» torde böra ersättas genom någon fylligare text.

Bestämmelsen i § 16 i samma kap. 3 att kontrollstyrelsen skall meddela föreskrifter till ledning för överlåtelse av utskänkningstillstånd, men överlåtelseavtalet prövas av Konungens befallningshavande, synes icke vara fullt konsekvent: naturligt är visserligen att Konungens befallningshavande har prövningsrätten, men därmed borde följa att villkoren som skäligen kunna växla å olika orter, också finge bestämmas av Konungens befallningshavande.

I kap. 4 § 2 har stadgats 25-årsålder för erhållande av motbok med möjlighet att nedsätta denna till 21 år. Då det måste anses ur medborgerlig synpunkt förkastligt att ett systembolag prövar denna fråga, lär det vara riktigast att stadga en enda åldersgräns, vilken då torde böra sammanfalla med antingen vanlig myndighetsålder 21 år eller, om högre ålder anses önskvärd, rösträttsåldern 23 år.

I samma kap. 4 § 17 finnes ett stadgande, motsvarande i 1917 års förordning § 19: 10, enligt vilket *bolags vägran* av inköpstillstånd m. m. kan överklagas hos kontrollstyrelsen men icke fullföljas vidare. Detta stadgande är i och för sig oförenligt med vanlig svensk förvaltningsrätt, enär frågan här gäller en medborgerlig rätt, men därjämte har stadgandet medfört, att den naturliga vägen för dylikt förbudsmeddelande, d. v. s. *genom nykterhetsnämnden* enligt § 35 i 1917 års förordning och § 2 i det nu framlagda särskilda förslaget rörande nykterhetsnämnd, undvikes, enär ett sådant förbudsbeslut kan överklagas hos Konungens befallningshavande och *därefter hos Kungl. Maj:t*, d. v. s. om prövningen sker genom särskilt för nykterhetens befrämjande tillsatt organ kunna besvär föras ända upp till Kungl. Maj:t, såsom eljes gäller inom förvaltningen, men om prövningen sker genom ett enskilt bolag, ligger avgörandet hos den Kungl. Maj:t underordnade kontrollstyrelsen såsom sista instans. Att denna motsägelse bör upphävas och kontrollstyrelsens beslut lika väl som Konungens befallningshavandes kunna hos Kungl. Maj:t överklagas, synes vara självklart.

Beträffande kap. 6 § 12 angående kontrollstyrelsens rätt att meddela bolagen särskilda föreskrifter rörande »bolagets förvaltning» eller »eljes i denna förordning särskilt angivna hänseenden», bör erkännas att texten genom sin korthet verkar välgörande vid jämförelse med 1917 års förordning, men den lämnar dock utrymme för åtskillig tvekan. Alldeles särskilt bör här beaktas, att kontrollstyrelsens föreskrifter visserligen direkt angå allenast bolagen och deras verksamhet, men indirekt och ofta på mycket kännbart sätt också konsumenterna och allmänheten. Det borde under dessa förhållanden klart utsägas i lagen, att en var, som är missnöjd med kontrollstyrelsens beslut rörande föreskrifter, äger föra klagan hos Kungl. Maj:t. Erfarenheten har visat, att på föreskriftsvägen kunnat vid sidan av gällande förordning uppbyggas ett helt system av särskilda rättsregler utan att häröver funnits någon effektiv kontroll. I varje fall bör Kungl. Maj:t ha rätt att pröva dessa före-

skrifter vare sig underställningsvis eller efter besvär. Endast om stadgandet i kap. 6 § 10, att Konungen meddelar närmare föreskrifter om tillämpningen av sagda kapitels bestämmelser, kan anses innesluta rätt att även ordna frågan om underställning och besvär, lära särskilda stadganden härom i lagen vara överflödiga.

Med åberopande av vad här anförts hemställles,

att riksdagen ville, därest prop. nr 242 i huvudsak bifalles,
därvid införa de ändringar i texten, som ovan angivits.

Stockholm i april 1937.

C. A. Reuterskiöld.
